

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
STRATEGINIŲ KOMPETENCIJŲ GRUPĖ**

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS NARYSTĖS EUROPOS MOKSLINIŲ TYRIMŲ INFRASTRUKTŪRŲ
KONSORCIUMUOSE IR ĮGALIOJIMŲ SUTEIKIMO A. MONKEVIČIUI“ PROJEKTO
(TOLIAU - PROJEKTAS)**

(TAP-20-148(2)); TAIS NR. 19-13946(4))

PAŽYMA

2020-03-23 Nr. NV-783

Vilnius

Teikėjas: Švietimo, mokslo ir sporto ministerija.

Tikslas: pritarti projektui, kuriuo švietimo, mokslo ir sporto ministras Algirdas Monkevičius įgaliojimas sudaryti prisijungimo prie Integruotos struktūrinės biologijos infrastruktūros Europos mokslinių tyrimų infrastruktūros konsorciumo (toliau - Instruct-ERIC), Biobankų ir biomolekulinių išteklių infrastruktūros Europos mokslinių tyrimų infrastruktūros konsorciumo (toliau – BBMRI-ERIC) ir Ekstremalios šviesos infrastruktūros Europos mokslinių tyrimų infrastruktūros konsorciumo (toliau – ELI-ERIC) susitarimus.

Dabartinė situacija: Projektas įgyvendina Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano (toliau – Planas) 2.5.1 papunkčio darbus „Įsitraukimas į tarptautines mokslinių tyrimų infrastruktūras, suteikiančias didžiausią pridėtinę vertę Lietuvos mokslo plėtrai“. Plano 2.5.1 papunkčio darbo „Įsitraukimas į tarptautines mokslinių tyrimų infrastruktūras, suteikiančias didžiausią pridėtinę vertę Lietuvos mokslo plėtrai“ vienas iš rodiklių - tarptautinių mokslinių tyrimų infrastruktūrų, kurių narė yra Lietuva, skaičius, kur numatyta, kad Lietuva 2016 m. – bus 2, o 2020 m. – 5 tarptautinių tyrimų infrastruktūrų narė. Šiuo metu Lietuva yra šių dviejų, Europos mokslinių tyrimų konsorciumo (*European Research Infrastructure Consortium, toliau - ERIC*) ERIC statusą turinčių, tarptautinių mokslinių tyrimų infrastruktūrų narė:

- Europos socialiniame tyrime (European Social Survey, European Research Infrastructure Consortium, ESS ERIC) ESS ERIC) nuo 2013 metų;
- Bendrosios kalbos išteklių ir technologijų infrastruktūros Europos mokslinių tyrimų infrastruktūros konsorciumas (European Research Infrastructure Consortium Common Language Resources and Technology infrastructure network, CLARIN ERIC) nuo 2014 metų.

Bei:

- asocijuota Europos branduolinių mokslinių tyrimų organizacijos (CERN) narė nuo 2018 m.;
- Europos molekulinės biologijos laboratorijos (European Molecular Biology Laboratory, EMBL) narė nuo 2019 metų;

- Europos molekulinės biologijos konferencijos (European Molecular Biology Conference, EMBC) nare nuo 2016 m.

Pritarus Projektui, Lietuva 2020 m. būtų aštuonių tarptautinių mokslinių tyrimų infrastruktūrų nare.

Projekto esmė: Sudaryti sąlygas Lietuvos tyrėjų prieigai prie tarptautinių mokslinių tyrimų infrastruktūrų, naudotis šių infrastruktūrų paslaugomis, skatinti Lietuvos mokslininkų dalyvavimą tarptautiniuose projektuose, tinklaveiką, tokiu būdu didinant jų konkurencingumą, kuriant naujas technologijas bei įveiklinant mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtos infrastruktūrą.

Projektu siūloma pritarti šių tarptautinių mokslinių tyrimų infrastruktūrų susitarimų dėl narystės projektams:

- Integruotos struktūrinės biologijos infrastruktūros Europos mokslinių tyrimų infrastruktūros konsorciume (toliau – Instruct-ERIC),
- Ekstremalios šviesos infrastruktūros Europos mokslinių tyrimų infrastruktūros konsorciume (toliau – ELI-ERIC),
- Biobankų ir biomolekulinių išteklių infrastruktūros Europos mokslinių tyrimų infrastruktūros konsorciume (toliau – BBMRI-ERIC).

Projektu Švietimo, mokslo ir sporto ministrui Algirdui Monkevičiui suteikiami įgaliojimai sudaryti Instruct-ERIC, BBMRI-ERIC, ELI-ERIC susitarimus Lietuvos Respublikos vardu ir susitarimus su Lietuvos Respublikai konkrečiuose Konsorciumuose atstovausiančiomis mokslo ir studijų institucijomis. Taip pat pavedama ŠMSM įgyvendinti valstybės turtines ir neturtines teises bei pareigas ir nustatyti naudojimosi šiomis teisėmis sąlygas Lietuvai konkrečiame Konsorciume atstovaujančioms mokslo ir studijų institucijoms ir/ar Lietuvos mokslo tarybai (toliau – LMT). LMT pavedama mokėti Lietuvos narystės konkrečiame Konsorciume įnašus, jei susitarimuose nėra nustatyta kitaip.

Lietuvai įsijungus į Instruct-ERIC, būtų plėtojama nacionalinės mokslinių tyrimų infrastruktūros – Kompiuterinės, struktūrinės ir sistemų biologijos centro (angl. CossyBio) veikla. Tapus Instruct-ERIC nariu, Lietuva turėtų daugiau galimybių prisidėti kuriant efektyvias ir saugias gydymo priemones, kurios padėtų pasauliniu mastu įveikti žmonių ir gyvūnų ligas, taip pat Lietuvoje būtų kuriama konkurencinga tarptautinė mokslinių tyrimų aplinka, palanki užsienio tyrėjams ir investicijoms pritraukti. *Narystės Instruct-ERIC kaštai 2020–2024 m. yra 373 450 Eur*, infrastruktūrai atstovausianti institucija - Vilniaus universitetas.

Lietuvai įsijungus į ELI-ERIC, būtų plėtojama nacionalinės mokslinių tyrimų infrastruktūros – Nacionalinio ir tarptautinės prieigos didelio intensyvumo ir plataus bangų ruožo ultratrumpųjų lazerinių impulsų mokslinių tyrimų infrastruktūros (angl. Laser RI) veikla. Lietuvos lazerių sektoriui bus suteikta galimybė įsiliesti į su priešakinėmis žiniomis ir technologijomis dirbančią tarptautinę mokslininkų bendruomenę, esant visateisiu nariu turėti įtakos kuriamų centrų ir juose taikomų technologijų plėtrai Lietuvos mokslininkams naudinga kryptimi. *Narystės ELIC-ERIC kaštai 2020–2024 m. 1 159 880 Eur*, atstovausiančios institucijos - Vilniaus universitetas ir Fizinių ir technologijos mokslų centras.

Lietuvai įsijungus į BBMRI-ERIC, būtų plėtojama nacionalinės mokslinių tyrimų infrastruktūros – Žmogaus biologinių išteklių centro (angl. HBRC) veikla. Lietuvos tyrėjai užtikrintų Lietuvoje kaupiamų biologinių ėminių kokybę, svarbią tolesniems moksliniams tyrimams bei tarptautiniam bendradarbiavimui. Įsijungus į BBMRI-ERIC taip pat būtų sukurta bendra ir inovatyvi informacinė sistema, jungianti apie kaupiamus biologinius ėminius ir su jais susijusią informaciją. *Narystės BBMRI-ERIC kaštai 2020–2024 m. yra 69 300 Eur*, atstovaujančioji institucija Nacionalinis vėžio institutas.

Derinimas: Projektas buvo paskelbtas Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje.

Pateiktas atnaujintas Projektas, patikslintas pagal LMT, Teisingumo, Finansų ir Užsienio reikalų ministerijos pastabas, taip pat darbo tvarka buvo tikslinamas ir pagal Vyriausybės kanceliarijos pastabas. Apie nutarimo Projektą darbo tvarka informuotas Ekonomikos ir inovacijų ministerijos Inovacijų politikos skyrius.

Lietuvos mokslo tarybos, Teisingumo ministerijos ir Vyriausybės kanceliarijos pastabos, į kurias neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies, pateikiamos derinimo pažymoje.

Dalykinio vertinimo išvada:

- Pirmieji šalies narystės aukščiau minimose organizacijose metai parodė, kad ir akademinis, ir verslo sektorius patiria nemažai iššūkių realizuojant narystės galimybes. LMT vykdo dalyvavimo tarptautinėje MTI kasmetinį ir apibendrinamąjį vertinimą (kuris atliekamas ne rečiau kaip kartą per 4 metus), vadovaujantis „Lietuvos mokslinių tyrimų infrastruktūrų kelrodžio sudarymo, dalyvavimo tarptautinėse mokslinių tyrimų infrastruktūrose vertinimo ir finansavimo tvarkos reglamentu“. Nors atliekant vertinimą, siekiama įvertinti, kaip vykdytos veiklos ir pasiekti rezultatai dera su narystės tarptautinėje MTI planu, ar pakankamai efektyviai išnaudotos tarptautinės MTI galimybės, manytina, kad to nepakanka. Siūlytina vertinti ir narystės naudą, investuotų valstybės biudžeto ir kitų lėšų panaudojimo efektą, „atsiperkamumą“. Tuo tikslu atitinkamai reikėtų numatyti narystės naudos vertinimo rodiklius prieš priimant sprendimą dėl naujų narysčių.
- Taip pat, siekiant užtikrinti efektyvų šalies dalyvavimą tarptautinėse MTI, reikėtų planuoti ir numatyti pakankamas lėšas ne tik narystės mokesčiui, bet ir aktyviam dalyvavimui, idant narystės galimybės būtų išnaudojamos maksimaliai.
- Siūloma Projektą svarstyti Tarpinstituciniame pasitarime.

Vyresnioji patarėja

Jolita Bočiarovienė

, tel. +370 66842595, el. p. jolita.bociaroviene@lr.lt